

DYJAKON (158) *sb m*

dyjakon (153), **dyjakonus** (5); dyjakon : dyjakonus *MiechGlab* (1 : 2), *BielKron* (13 : 2), *SkarJedn* (7 : 1).

dya- (87), dia- (65), dija- (5), dja- (1).

-ã- (112), -a- (41); -ã- *KromRozm II* (2), *KromRozm III* (14), *KrowObr* (22), *Leop*, *BielKron* (15), *BiałKat*, *WujJud* (8), *WujJudConf*, *RejPosRozpr* (5), *BudNT*, *CzechRozm*, *SkarJedn* (8), *StryjKron* (2), *CzechEp* (2), *PowodPr*; -a- *NiemObr*, *WujNT* (24), *SkarKaz* (5); -ã- : -a- *SkarŻyw* (26 : 2), *LatHar* (2 : 9); o *jasne*.

sg *N* dyjãkon (22), dyjakonus (5). ◇ *G* dyjãkona (12). ◇ *D* dyjãkonowi (4). ◇ *A* dyjãkona (8). ◇ *I* dyjãkon(e)m (6). ◇ *L* dyjãkonie (1). ◇ *pl N* dyjãkonowie (34), dyjãkoni (7); -owie : -i *KrowObr* (8 : 1), *BielKron* (1 : 2), *WujJud* (3 : 2), *SkarŻyw* (3 : 2). ◇ *G* dyjãkon(o)w (21) [w tym: *WujNT* 419 *marg* może *N* sg od DYJAKONOW]. ◇ *D* dyjãkon(o)m (4). ◇ *A* dyjãkony (15), dyjãkon(o)w (2); -ow *StryjKron*; -y : -ow *SkarŻyw* (5 : 1) ◇ *I* dyjãkony (6) *KromRozm III*, *KrowObr* (2), *BiałKat*, *BudNT*, *CzechRozm*, dyjãkonami (2) *WujJud*, *WujNT*, dyjãkonmi (1) *SkarŻyw*. ◇ *L* dyjãkoni(e)ch (6), dyjakonach (2); -ech *KromRozm II*, *KromRozm III* (2); -ach *SkarKaz*; -ech : -ach *KrowObr* (3 : 1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI (XVIII) – XVIII w.*

*Sługa i pomocnik kapłana przy mszy św. i kościelnych czynnościach (uroczyście poświęcony), niekiedy spełniający też funkcje posła i pisarza (z gr. δίακονος); diaconus Mymer¹, Cn [diaconus — służa; diaconus ecclesiae — służa kościelny, kapłan Mącz 84b; — dyjak item katechista Calep; diaconus — diak Murm 173] (158) : Diaconus, Euangelier. Diakon. Mymer¹ 9; A gdzież w Ewányeliey o dyakonyech? *KromRozm II* g2v, v; iż diakony nye ápoštołowie fámi obiráli/ ále póspółtwnu wślytkyemu kazáli ye obiráć *KromRozm III* 15v, H, Iv [2 r.], 12, 13v, 16v, Kv; Dijakonowie są iefztze/ fludzy Kościoła Bożego álbo opátrzyćielowie vbogich ludzi w kościele Bożym/ firot y wdow. *KrowObr* 4v; Dyákonowie weśfli ná mieyfce Lewitow zakonnych. Dyakon ma służyć v Ołtarzá/ krzćić y kázác. *KrowObr* 123, 4v [2 r.], 5 [2 r.], 122, 123 [7 r.], 123v, [246], [255]v; [*Ewarystus papież*] miedzy inemi wśtáwámi wśtáwił/ áby sředm Dyakonow było przy Biskupie gdy każe álbo mřzã ma/ by w czym nie pochybił. *BielKron* 149, 139v, 148v, 153, 234v [3 r.], 346v; tedy cí/ które Dyakony zowiemy/ daiã kãzdemu z ónych/ którzy Iã/ ku vzywãniu/ chleb/ wino/ y wodę/ z czynieniem dziek pánu Bogu poświęconé *BiałKat* 273v; *WujJud* 142v, 158 [2 r.]; Diakonem w pirwřzym kościele zleczona byłã pilnořć około vbogich. *RejPosRozpr* [c2]v, [c2]v *marg*, c3, c3v; *SkarJedn* 232, 238; *SkarŻyw* A5v, 86, 118 [2 r.], 454 [4 r.]; *CzechEp* 197; *NiemObr* 43; Ci Diákonowie ná to obráni byli/ áby oboim sfołom służyli/ tãk świętym ołtarzom/ iáko y sfołom póspolitym. *WujNT* 419; Diákonowie sřudzy Sákrãmentow y sřowã Bożego. *WujNT* 419 *marg*; Abowiem Diákony obierano/ pełne Duchã S. y mãdrořci/ y po modlitwie póspolitey poświęcano ie przez kładzienie rãk Apóstołřkich/ tymże obyeczãiem/ ktorým y Biskupy y kãpłany potym poświęcano. *WujNT* 419; Dyákonowie niech będã męzowie iedney żony: ktorzyby dźiatki iwe dobrze rządzili/ y iwe domy. *WujNT* *l.Tim* 3/12, s. 417, 419 [4 r.], 426 *marg*, 484 *marg*, 512 (17); *PowodPr* 21; *SkarKaz* 608b, Ooob.*

Połączenia z imieniem [imię + dyjakon (30), dyjakon + imię (1)] (31): Iego mieyfce wziãł brat rodzony Genferik, iáko piřze Paulus Diakon. *MiechGlab* 47, *nib* 24, 39; *Leop* *1.Thess* *arg*; *BielKron* 139, 163,

294, 337; Ná koniec tym zamyká/ iż Lucianus Biskup y Báfilius Diakon poselstwo pilnie spráwowáli. y listy oddáli *SkarKaz* 189, 118, 184, 186, 195; z nápomínání gorácego onego Diakoná Szczepaná obrzezowác fercá nálsze winnichmy Ią: áby od złych myśli/ plugáwych/ gniewliwych/ zawifnych/ wolno były *SkarŻyw* 3, 101, 117, 454 [2 r.]; Modlitwá pokutujúácego/ od S. Ephremá Dyakoná złożona. *LatHar* 140, +6v, [+ +1], [++2]v, [++3]v, [++4], 91, 196, 635; Iż Sámárytanowie od Philippá Diakoná prawdziwy krzeft byli wzięli/ przetoż ich znowu krzcić było nie potrzebá. *WujNT* 429, 484 *marg*, 510, Aaaaaa4.

Połączenia z przymiotnikiem od nazwy miejscowej (3); z nazwą miejscową w dopełniaczu (2) [w tym: połączenie z imieniem (4)] (5): Tego to [Sylweryjusa] mušieli kšięża wybrác Papieżem z rozkazánia Theodatá krolá Gotłkiego/ fkąd olkárzon do Cefarzá Iustynianá przez Wigiliá Dyakoná Rzymłkiego/ iżby chciał zálie Gottom Rzym podác. *BielKron* 163; powiem tu cudo/ ktore Syn moy tutečný Epiphánius Dyakon z Ifauryey/ częfto powiáda/ że fię w Likaoniey w iego łásieftwie ftáło *SkarŻyw* 101; Dyakonowie Acháiey/ te słowá S. lędrzeiá Apoštoła wfpomináią. (*marg*) *Epist: ad Eccle: Achaiae*. (-) *LatHar* 194, +6v, 196.

W połączeniach szeregowych (45): To małz o porzárku ftáwyenya biskupow/ y kápłanow/ y diakonow/ ktory yáko yeft od ápoštołow poftánowyon/ ták v nas yédno- ftáyne záchowan yeft. *KromRozm III* K2; My kápłanom y dyakonom żony odyęli/ á wdáliłmy ye w nyeftáteczny żywot *KromRozm III* L4v, H8, 13, 13v [2 r.]; *KrowObr* 3v, 3bv; [Lucyjus Papież] wftáwił áby przy Biskupie káżdym byli dwá kápłani á trzy Dyakonowie *BielKron* 152v, 177v, 234v; Dyakonowie tákże/ Subdiakonowie/ Akoluty/ Exorcystowie/ Odwierni/ košciółowi służą y potrzebni są. *WujJud* 142, 141v, 142, 142v, 156v; *WujJudConf* 141 v; *RejPosRozpr* c2v; *BudNT Philipp* 1/1; *CzechRozm* 249v; *SkarJedn* 389 *marg*; Ná niektorych mieyfcách/ służą małżeńftwu/ rodzą dzieci Kápłani/ Dyakonowie/ y Poddyakonowie. *SkarŻyw* 456, 305, 363, 388, 456, 519 (13); Y vbrawłzy fie Popowie y Diakonowie w ornaty ftali ná łáwkách k temu przypráwionych ná Dnieprze rzece *StryjKron* 140, 140; w ktorych to [kanonach] ieft obwárowánie/ iż Biskup/ Kápłan y Dyakon żony opuľzczác nie ma pod pokrywká nabożeńftwá *CzechEp* 229; *LatHar* 100; Nád to Páweł ś. chce miec Diakony máło nie tákże šwięte y doškonále/ iáko y Biskupy. *WujNT* 419, 453, *Philipp* 1/1, s. 724; Miništrowie tylo v nich y dyakonowie zoštáli/ á kápłanow nie máią. *SkarKaz* 608b, 607b, 608b.

Wyrażenia: »dyjakon Košcióła Rzymłkiego« (1): [Leo] gdy fię ná ftan duchowny z ofobney fłkonnošci ku rzeczom Boškim vdał/ á Dyakonem košciółá Rzymłkiego zoštał [...] pošłány był od Papieżá Syxtuła trzećie⁸⁰ do Fráncyey *SkarŻyw* 317.

»dyjakon papieski« [szyk 1 : 1] (2): Papiešcy Dyakonowie. *KrowObr* 123, Rr2v.

»pisarz dyjakon« (1): Przetoż naprzod šwięci Papieżowie męczennicy/ poštáwili pišárze Diakony/ áby nietylo šmierc ále dzieie y spráwy y żywoty onych šwiętych przebránych/ [...] pilnie špifowác vmieli *SkarŻyw* A5v.

Cf **ARDZIAKON, DYJAK, HIPODYJAKON, SUBDYJAKON**